

СОЦІАЛЬНО ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ТУРИЗМУ ЯК ФОРМИ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ЛЮДИНИ

Постановка проблеми: Туризм виступає активним освоєнням навколишнього світу, що доповнює духовну рефлексію свого «Я» з тим, щоб отримати знання та досвід стали надбанням індивіда. Туризм стає досить актуальним у XXI столітті.

Мета роботи: полягає у дослідженні впливу трудової активності людини на формування її цінностей орієнтацій, зростання важливості дозвілля і туризму, на процес саморозвитку особи.

Об'єкт дослідження: людський показник творчої особистості, розвинуті здібності до спостереження, міркування, таким показником може виступати і туристська активність. Людина - результат і сенс будь-якої творчої дії. Туристська творчість людини збільшує, у кінцевому підсумку, справжній суспільний добробут, що робить людину розумнішою, добрішою, більш одуховленою.

Предмет дослідження: Самопізнання, самопоглиблення загальні умови самотворчості людини що простежуються при здійсненні людиною туристських мандрівок.

Виконання людиною певної соціальної ролі і носіння певної ролі особистості в певні періоди стомлює людину. Подорожуючи, вона залишається наодинці зі своїм «Я», відпочиває від життя на виду, від напруги між соціальною маскою та своєю самотністю.

Обираючи той чи інший вид чи об'єкт туризму, людина реалізує свої комплекси свої бажаннях або намагається опанувати ту сферу чи область, яку вона в повсякденному житті не може осилити або подолати.

Даючи узагальнену картину самореалізації людини на початку XXI століття, варто відзначити, що разом з такими якостями, як працівник, споживач, актуалізується і така її соціальна роль, як мандрівник.

Здійснення туристської подорожі дає принцип задоволення, який, є однією з двох домінуючих життєдіяльностей людини. В цьому плані туризм дає людині тонке, вишукане задоволення, якого не можна отримати в повсякденному житті.

Повсякденний світ сучасної особи одноманітний. Стандартизм, монотонність – найважливіші його риси. Нормальній, звичайній течії життя людини притаманна властивість загострюватися або ставати предметом хворобливо загостреної уваги, зацікловатися на певних проблемах. В цьому сенсі туризм - це вихід за межі рутинних процедур та об'єктів обридлої повсякденності. [1, с.234-236]

Туристська активність породжує нові інтереси і потреби в особистості, виступає в ролі «пального» для подальшої активності. Туризм сприяє розвитку цивілізованої споживчої сили людини, яка завдяки туристській активності спроможна використовувати широкий спектр досягнень світової культури.

Сучасний працівник як фізичної, так і розумової праці психологічно перенавантажений. У цьому плані туризм виступає як сфера надання послуг з психологічного розвантаження та відтворення нових чуттєво-емоційних сторін внутрішнього світу людини. Туризм є необхідним шляхом розвитку інтелектуальних, чуттєвих, пізнавальних зусиль, спрямованих на надбання нового соціального досвіду.

Туризм є одним з найефективніших національних капіталовкладень у розвиток особистості. Туристська активність розвиває людину і як працівника, і як споживача, і як особистість. Туристська діяльність сприяє розширенню сфери свободи особистості, сфери прийняття самостійних, найбільш оптимальних і відповідальних рішень. [3, с.268]

Для багатьох людей перенасиченість повсякденністю, приводить до захоплення туризмом як відхилення від щоденної неминучості, яка лякає повторенням одних і тих самих форм життєдіяльності. В ієрархії цінностей українців велику роль відіграє прагнення до незалежності власного існування, до можливості самому визначати свою життєву стратегію. Багатовікова соціальна та політична закріпаченість, відсутність у них елементів громадянського суспільства, державності призвели до того, що українці не чинив опору соціально-економічним негараздам, він пристосовувався. Звідси човниковий туризм, а раніше – подорожі чумаків по сіль на волах до Криму, на чайках по Дніпру та по Чорному морю.

Для українців в їхніх світоглядних орієнтаціях завжди на перший план висувалася ідея сенсу наповненості самого буття, такого софійного начала життя. Його просвітленості надією і гармонією, яка в українському менталітеті слугувала ідейним мотивом протистояння хаосу, ворожих сил зла, іноземного гноблення і соціально-політичних колізій. Ще мандрівний вчитель життя Григорій Сковорода казав: «Життя наше є мандрівка». Мандрівництво зробило Г.Сковороду одним з найбільш освічених людей свого часу. На могилі він заповів вибити такий напис: «Світ ловив мене, але не вліпмав». [6, с.345]

Цей вислів Сковороди відбиває таку ментальну рису українців, як прагнення побачити нове, зіткнутися з невідомими явищами, процесами, порозмірковувати над незрозумілим.

Людина, що подорожує, стає відкритою для інновацій, які безперервно створюються в усіх сферах суспільного життя різних країн. Завдяки туризму людина опановує нові технології, нові технічні засоби виробництва товарів та послуг.

Ритуальність та традиційність соціокультурного буття людини підлягає критиці та сумніву, коли вона, мандруючи, потрапляє в інший життєвий та культурний світ відвідуючи крапці країни, мандрівник може навчитись чогось для своєї власної, а якщо доля кине його до гіршої країни - він, можливо, навчиться цінувати власну. В природі людини характерною рисою є прагнення до новизни вражень, відчуттів, видів діяльності, місць перебування, тому туризм є необхідною формою повноцінного людського існування.

Туризм дозволяє розширювати коло міжособистісного спілкування, безпосередньої комунікації людей. Людина реалізує свої потаємні бажання подолати свою самотність, побачивши іншу людину, інших людей, інші місця. Вона дізнається, чи може вона зрозуміти іншу людину, співчувати їй в її конкретно-історичному бутті, чи може вона відчувати високі почуття жалю і співчуття.

Туризм виконує соціокультурну ідентифікацію особистості, в тому числі релігійну. Протягом усієї історії людства істинно віруючі люди вирушали в далекий шлях, щоб уклонитися особливо значним святиням. Люди, вирушаючи в паломницькі подорожі, мимоволі переносяться зі світу жорсткої реальності у світ добра і краси релігійної обителі.

У туризмі приховане зачарування життям, яке не можна пояснити, яке виступає як свято або ж як хвилююча, захоплююча гра, що дозволяє людині зіграти нові соціальні ролі, пережити не знані раніше відчуття.

В XXI столітті будь-яка діяльність, у тому числі й туристська, стає однією з форм боротьби за виживання. Туризм є важливим фактором соціального прогресу в умовах нестачі власних енергоресурсів та низької платоспроможності національного виробника. Туризм дозволяє отримувати переваги в конкурентній боротьбі з суперником. [5, с. 200-201]

«Постмодернізм перетворює кожен мить сучасної історії на «кінець світу», оскільки кожна мить є в той же час «початком світу» - майбутнього немає, його щосекунди творять живі із сучасного матеріалу» Виходячи з цього, сенс життя людини та її моральна оцінка теперішнього часу дедалі менше орієнтовані на віддалені цілі, до яких начебто дрейфують суспільство, і все більш апелює до власного самоутвердження в сьогоденні. В цьому плані туристська активність виступає природним і невіддільним правом людини. Туристська творчість виступає формою особистої ініціативи людини з розвитку своїх здібностей і можливостей, незалежно від державної влади. Можливість подорожувати означає захист гідності людини, яка є основою всієї організації сучасного суспільства.

Глибокий психічний розлад, який здатні викликати твори мистецтва та випукані природні ландшафти. Його ознаки: запаморочення, втрата самовідчуття та депресія. Щороку десятки туристів зазнають цього своєрідного культурного передозування. Причинами такого явища є надзвичайна чутливість особи, стрес від подорожі і зустріч із бездоганними творіннями природи та архітектурної творчості людини, а також агресивне порівняння туристом його постійного місця проживання з побаченим естетично-шокуючим його уяву природним та соціальним середовищем. Б.Паскаль писав: «Якби ми не мали розваг, ми б відчували таку стомлюючу нудьгу, що прагнули б вилікувати її засобом не таким ефемерним».

Таким чином, в звичайному, повсякденному житті людина «розпорошується» на різні сфери, де вона обмежена і однобічна, а в туристській діяльності вона «збирає» з усіх уламків, з усіх своїх часткових проявів, стягує всі свої сили в одну точку, щоб бути присутньою в тій чи іншій точці світу або при тій чи іншій події. Всі серйозні філософські концепції, всі світові релігії вбачають свою головну мету в розкритті тих шляхів, тих зусиль, завдяки яким людина може вирватися з тваринного, бездумного, автоматичного стану та утриматися в своєму людському естві.

Література

1. Головащенко О.В. Туристична діяльність: людинотворчий вимір і перспективи в Україні// (31 травня 2001р.) – Запоріжжя, Просвіта, 2001. – С.300.
2. Гончарук (Чолач) Т.В., Джугла Н.В., Етнологічні інтенції осмислення українства у філософії Богдана Цимбалістого. // Психологія і педагогіка. – Тернопіль, 2018. - №1-2. – с 155-162.
3. Горський С.В. Соціологія туризму / С.В. Горський // Філософія туризму. - К.: Кондор, 2004. - 400 с. - Режим доступу: http://tourlib.net/books_ukr/filotur110.htm.
4. Джугла Н. До питання Українського східного Обряду у рішеннях Замойського скандалу 1720р. / Історія релігій в Україні. – Львів, «Логос», 2005. – с 210-215
5. Пазенок В. С. Філософія туризму // Туризм у XXI столітті: глобальні тенденції і регіональні особливості: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (10-11 жовтня, 2001 р.)с.350 . - К., 2002.
6. Сковорода Г. Твори в 2-х томах. Том I. С.600. - Київ, 1961.
7. Філософія: навч. посіб./Гончарук Т.В., Джугла Н.В., Шумка М.Л., - Тернопіль: підручники і посібники, 2016. – 416 с